

СТЕФАН САРАНЕДЕЛЧЕВ

Роден съм на 3 август 1947 г. в Казанлък. Всъщност нямам рожден ден, а рождена нощ, защото съм се родил в 3 часа през нощта. Родилният дом тогава е бил в сграда, която и днес съществува в северозападния край на централния площад на Казанлък. Тя е дарена преди 1944 г. от розотърговците Хаджибончеви на казанлъшката община със завет да бъде използвана за здравно заведение. До началото на 50-те години е родителен дом. После него го преместиха там, където е бил бившият хотел „Империал“ – на югоизточния ъгъл на главната улица и ул. „Сан Стефано“, а в сградата на площада настаниха вътрешното отделение на казанлъшката болница. (Там на 13.09.1958 г. почина вуйчо ми Стайко.) Така бе до 1961 г., когато откриха новата, сегашната сграда на казанлъшката болница, а в сградата на площада настаниха военното комендантство. Преди 15-тина години в казанлъшките община и общински съвет се разгоря скандал около приватизацията на същата сграда, който не зная как приключи. В момента тя стои необитаема, красивата ѝ фасада се руши, като никой не си спомня за завета на дарителите. Направих това отклонение, защото не съм безразличен към сградата, в която съм поел първата глътка въздух. „В момента, в който се роди – спомняше си майка – чух, че часовникът на пощенската кула отмери три удара – 3 часа“.

Първоначално двамата с татко са решили, ако се роди момче да го кръстят Станислав или Станимир. Сутринта татко отишъл на входа на родилния дом и попитал акушерката дали майка е родила и какво. Отговорила му: „Момиче“. Той се извърнал и тръгнал бавно и отчаяно към Царската чешма. Искало му се да има момче. Майка обаче чула разговора и когато акушерката влязла ѝ казала: „Сбърка като каза, че съм родила момиче. Моля те, веднага настигни мъжа ми и поправи грешката си!“ Акушерката хукнала да гони татко. Настигнала го до чешмата и му казала истината. Той се ухилил, върнал се и казал, че иска детето да бъде кръстено Стефан. Така и съм записан в акта за раждане, както и няколко месеца по-късно при кръщаването ми от свещ. Николай Александров в Калпакчийската черква. Детските ми години бяха много интересни, но те биха могли да бъдат раздел от друга книга.

Тук накратко – от I-ви до III-ти клас учих в Трето средно училище „Тодор Юлиев“ (в старото калпакчийско училище). В началото на четвърти клас дойде някакъв училищен инспектор и прочете имената на няколко деца, между които и моето, и ни заведоха в току-що откритото Основно училище “Христо Смирненски“ в сградата на бившето Стопанско училище – Казанлък, северно от Протестантката

черква. Там учих до 7-ми клас включително. После продължих в I-ва политехническа гимназия „Н. Вапцаров“.

След една година учене там беше въпрос на чест да бъда приет в Техникума по механотехника и електротехника – най-елитното учебно заведение на Казанлък тогава. Не че ме влечеше техниката, а защото към това училище се стремяха всички отличници от града, околията, а и от цяла България. От друга страна, прадыдо ми, дядо ми, баща ми – всички техници. Баща ми казваше: „Какво ще правиш в гимназията? Като я завършиш, най-много да станеш една писарушка, а в Техникума ще хванеш хубава професия и ще има работа за теб в заводите на Казанлък.“ По това време индустрията на Казанлък набираше сили. Безработицата намаля и към 1963 г. изчезна. Приеха ме в паралелка „Студена обработка“ (шлосерство, стругарство, работа с металорежещи машини). В действителност, от много професии, които можеха да се научат в това учебно заведение, тези и леярството най-много ми допадаха. Но всичко като че ли беше „зорлем“, * както казваше татко. Влечаха ме обществените науки. Имах интерес към историята, политиката и международните отношения, към литературата, както и към географията.

Ученическият ми живот в казанлъшкия механотехникум премина много „лакатушесто“. Далеч, далеч бях от онзи Стефан Саранеделчев, който в началните и прогимназиални класове бе отличник в учението, пример за останалите. За това „допринесе“ и тежкия пубертет, който изкарах. Донякъде и страстта ми към колоездачния спорт, който реших да тренирам нелегално. Нелегално, защото след тежко заболяване през 1956 г., когато едва ме спасиха от смъртта, майка не искаше и да чуе да спортувам, а пък татко, защото според него по този начин няма да ми остане време да уча. Така, ама те, като отидат на работа, аз вместо да уча – или на колодрума, или с колелото по шосетата. Докато в един момент татко разкри това и с колоезденето – дотам. Независимо от всичко, благодарение, че през последната година на обучение се позасилих, а и защото имах отлични оценки по български и по история, се дипломирах с много добър успех, а това ми даде надежди, че мога да уча във висше учебно заведение някоя от обществените науки. Като казвах това на моите съученици от Техникума, те се смееха и не вярваха, а и се учудваха защо ще уча такива специалности, а не технически.

След средното си образование ме разпределиха да работя като стругар в Завод „Хидравлика“. Там работих до влизането в казармата. Две години в Хасково. После неуспешно кандидатстване, но с такъв успех от приемните изпити, които ми даде надежда, че ако малко се напъна ще успея. След казармата започнах работа в НИТИ – Казанлък, като технолог и конструктор. И ето заветния момент, когато

през август 1970г. разбрах, че съм приет във Висшия икономически институт в Свищов по пет специалности, а в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ – по шест специалности. Тогава имаше възможност с полагане на изпити по история, български и география да се кандидатства по много специалности в два ВУЗ-а. Избрах специалността „право“ и животът показа, че не съм сбъркал.

Завърших семестриално през 1974 г. Искан да вметна, че по време на ученическите и студентските ваканции, както и през периода от семестриалното завършване до държавните изпити в Юридическия факултет работих за различни периоди като общ работник в строителството, в хранителната промишленост и селското стопанство, а също така като шлосер и стругар в Завод 10, ТПК „Обединение“ и чертожник в отдел „Благоустройство и комунално стопанство“ при Община – Казанлък. След полагане на държавните изпити и дипломирането ми като юрист, работих една година като стажант-съдия в Окръжен съд – Ямбол. След първите шест месеца от този стаж изпълнявах работа на държавен нотариус в Районен съд – Ямбол. След това – задължителното по онова време разпределение на млади специалисти – юристи и комисията определи да започна работа в Районен съд – Стара Загора като държавен съдия-изпълнител. Една година пътуване Казанлък – Стара Загора и обратно, докато дадох от предприятието, където работеше жена ми Маргарита, ведомствено жилище в Стара Загора.

След приключване на задължителния срок на разпределението продължих да работя в Стара Загора като юрисконсулт на предприятия (ОП „Булгарплод“ – завод „П. Енев“, ОП „Млечна промишленост“ – Сердика, а по съвместителство – в Окръжен център за рекламна търговия – Стара Загора, ОП „Риба и рибни продукти“, нещатен инспектор и завеждащ Общинска инспекция за трудовоправна защита – Стара Загора). Стремях се да бъда перфектен в работата си и това не е останало незабелязано, защото през 1984 г. ме избраха за държавен арбитър към Окръжен държавен арбитраж – Стара Загора. Държавните арбитражи през периода 1951–1991 г. бяха правораздавателни органи, които разглеждаха всякакви спорове между юридически лица. Работата ми бе на такова ниво, че бях награден със сребърна и златна значка на Съюза на юристите в България. В проведен през 1986 г. конкурс за най-добро арбитражно решение между всички арбитри в страната ми бе присъдено второ място. За мен беше голяма чест, защото бях само на две години арбитър, а първото място бе присъдено на един безспорен капацитет в правото – Неделчо Беронов, който по-късно стана доцент по облигационно право, от 1997 г. до 2006 г. бе конституционен съдия, а от 2003 до 2006 г. и председател на Конституционния съд на България.

В края на 1991 г. със закон дейността на държавните арбитражи бе преустановена, а споровете, които те разглеждаха бяха възложени на съдилищата. По този начин в началото на 1992г. бях избран за съдия в Окръжен съд – Стара Загора и работих там до пенсионирането си през есента на 2012 г. В продължение на над 14 години бях заместник – председател на този съд. През април 1999 г. бях повишен в ранг „съдия от Върховния касационен съд и Върховния административен съд“. Като съдия завърших различни следдипломни специализации и квалификации, от които най-много ценя тази от 1996 г. по производствата по несъстоятелност и от 2004-2005 г. по търговска медиация – двете с лектори известни американски съдии. По време на работата си като държавен арбитър и съдия нямам разгледано и решено дело извън нормативните срокове, а много рядко са случаите, когато по-горна инстанция ми е отменяла съдебен акт. Имало е периоди от по 3-4 последователни години това да не се случва, а когато е ставало, според мене не винаги по-горната инстанция е била права.

От средата на 60-те години сътруднича в много печатни регионални и централни вестници и списания с различни материали – от най-дребни дописки до позначими публицистични материали. С решение от 20.09.2012 г., допълнено с решение от 11.04.2013 г., Висшият съдебен съвет ме удостои с отличие „Личен почетен знак първа степен-златен“. По този повод в бр. 184 от 21.09.2012 г. старозагорският всекидневник „Старозагорски новини“ публикува на първа страница голяма моя снимка и следния текст: *„Отличието се дава за проявени през продължителния му стаж като съдия висок професионализъм, образцово изпълнение на служебните задължения, високи нравствени качества и по случай навършване на 65-годишна възраст. Почетният знак е придружен и с парична премия. От прослужените над 40 години г-н Саранеделчев има 37 юридически стаж, от които 29 съдийски, а от тях 21 в Окръжен съд Стара Загора. Десетки хиляди са гледаните от него дела, като се има предвид, че средно на година 500 са търговски, а над 5000 фирмени. Всеизвестен факт е, че щом Саранеделчев е с тогата, Темида отмерва непрекословно правдата според закона. Той е автор на две книги (засега). Първата – „Думите отлитат, написаното...“, съдържа написано от и за автора. Втората – „111 юристи, свързани със Старозагорска област: „Чувството за справедливост – основен закон (книга I-ва).“ Прелюбопитни са обществените занимания и интереси на съдията, свързани с патриотични идеи и инициативи. От дълги години той членува в Историческо сдружение „Българска орда“, съучредител е на сдружение „Вишнев цвят“ - Казанлък, което вече пет години със собствени средства, организира през април ежегодни Празници на цъфналите вишни в Казанлък. Освен това е запален турист, природолюбител и пожизнено влюбен във всичко българско и родно. Стефан Саранеделчев е първият и единствен засега съдия от*

Старозагорския съдебен окръг, който е удостоен с това най-високо по Закона за съдебната власт отличие“. Малко преди това същият вестник, по повод 65-тия ми рожден ден, излезе със следното съобщение: *„Един от най - харизматичните и вечно млад по дух старозагорски съдия – Стефан Саранеделчев ще празнува мъдър рожден ден. Човек с разностранни интереси, оставил дълбока дия в кариерата, автор на няколко книги, запален турист, ревностен патриот, филантроп, сладкодумен и верен приятел, рожденикът е добър пример за подражание. Новинарите му желаят здраве и да се радва дълги години на щастливата си фамилия“.*

След пенсионирането си много хора ме увещаваха да започна работа, като адвокат, но аз твърдо реших да не се занимавам повече с правна работа. За да взема това решение от една страна имаше значение изграденият ми от десетилетия манталитет на човек и съдия, който не ми позволяваше да правя компромиси със съвестта си и да се съобразявам с желаниа и капризи на не винаги прави в своите разбирания и искания различни хора, които ще идват при мен за помощ и съвет, ако стана адвокат. От друга страна, имах предвид, че във всички правни професии навлязоха нови хора, от които мнозина с недостатъчни правни подготовка и нравствени качества. Неизбежните понататъшни контакти с такива хора ще се отрази изключително негативно на нервната си ми система, а оттам и на здравословното ми състояние като цяло. Предпочетох да се занимавам с други, далеч по-приятни неща, между които някои обществени занимания, както и написване на няколко краеведски и родоизследователски книги. Във връзка с тези занимания, на 16 и 20 април 2021 г. в казанлъшките и старозагорските средства за масово осведомяване бе публикувана информация, че *„по случай Деня на българската Конституция и на юриста, Сдружение „Демократичен Казанлък“ е отличило с грамота известния казанлъшки и старозагорски юрист Стефан Саранеделчев – за неговите заслуги за възраждане на демокрацията в посттоталитарна България.“* По случай Деня на народните будители, на 1 ноември 2022 г. Кметът на Община – Казанлък ме отличи със специална грамота *„за разностранните обществени занимания във времето, свързани с патриотични идеи и инициативи“.*

На 18 август 1974 г. сключих граждански брак с моята състудентка Маргарита, с която имахме сърдечна дружба от септември 1972 г. С нея имаме две дъщери - Веселина и Антония и две внучета - Радост и Димитър.